λοῦνται ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων καὶ ἑπομένως στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς χριστιανικοῦ πνεύματος συνάγεται ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰουστίνου, ἀκμάσαντος τὸν Β.΄ αἰῶνα καὶ ἄλλων ἀποστολικῶν ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ τὰς ἱερὰς λειτουργίας τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου, τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. Τὰ μνημόσυνα δὲν ἀντιράσκουν εἰς τὸ Γραφικὸν δίδαγμα «***ἐν τῷ ᾅδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια***» καθ' ὅτι οἱ ἐν τῷ Ἅδει δὲν ὠφελοῦνται διὰ τῶν μνημοσύνων ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλὰ διὰ τῶν προσευχῶν τῶν ἄλλων.

Ἡ ἱερὰ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ συγγραφεὺς τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων διὰ τῶν προσευχῶν του ἔσωσε τὸν θανόντα ἤδη εἰδωλολάτρην Αὐτοκράτορα Τραϊανόν. Οὔτε μᾶς καθίσταται γνωστὸν ποῖοι καὶ κατὰ πόσον ὠφελοῦνται καὶ τοῦτο ἵνα εἴμεθα ἀφ' ἑαυτῶν πάντοτε ἕτοιμοι καὶ μὴ ἐξαρτῶμεν τὴν σωτηρίαν μας ἀπὸ τὰ μνημόσυνα, καθ' ὅτι τὸ τοιοῦτον θὰ ἐνεῖχεν ὑστεροβουλίαν. Πάντως ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη εἶναι ὅτι ὠφελοῦνται οἱ ἀποθανόντες ἐν σχετικῇ μετανοίᾳ καὶ διὰ μικρὰ ἐγκλήματα ὄντες ὑπόδικοι, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεὶς γνωρίζει ποῖα ἡ τελευταία ψυχολογικὴ κατάστασις ἑνὸς ἑκάστου καὶ παράδειγμα ἔστω ὁ μετὰ τοῦ Κυρίου συσταυρωθεὶς ληστής· δι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐκκλησία καθ' ἑκάστην δέεται καὶ κάμνει μνημόσυνα ὑπὲρ ὅλων. Τὸ ὀρθόδοξον τῶν μνημοσύνων δίδαγμα οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὸ ignis purgatorum ἤτοι Καθαρτήριον πῦρ τῶν Παπιστῶν. Τὸ πρῶτον παρὰ τῷ Αὐγουστίνῳ εὑρίσκεται ἡ κακόδοξος αὕτη θεωρία καὶ εἶτα ὑπὸ τῆς ἐν Τριθέντῳ Σύνόδου ἐθεσπίσθη ὡς δόγμα, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς. Παρεξηγοῦντες τὸ Α΄. Κορ. 3,10 διδάσκουν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν πηγαίνουν εἰς μίαν μέσην κατάστασιν μεταξὺ Παραδείσου καὶ Κολάσεως ἥτις καλεῖται Πουργατόριον καὶ ἐκεῖ διέρχονται διὰ πυρὸς βασανιζόμεναι ἕως ὅτου ἱκανοποιήσουν τὴν θείαν δικαιοσύνην διὰ τὰς ἁμαρτίας των ὁπότε περνοῦν εἰς τὸν Παράδεισον. Ἀλλὰ ἕως ἐδῶ ἀνεκτὸν κάπως διότι περαιτέρω ἡ θεωρία αὕτη ἀποκτᾷ κωμικοτραγικὸν χαρακτῆρα καθ' ὅτι λέγουν ὅτι ὁ Πάπας ἔχει εἰς τὰς Ἀποθήκας του περίσσευμα θείας χάριτος ὡς ἐπίγειος θεὸς deus in terra ὡς τὸν ἀποκαλοῦν ἀπὸ τὰ περισσεύοντα καλὰ ἔργα τῶν Ἁγίων καὶ αὐτὴν δύναται κατὰ βούλησιν νὰ τὴν διαθέτῃ ἐπὶ χρήμασι ὑπὲρ τῶν αἰτούντων ἔστω καὶ ἄνευ μετανοίας καὶ οὕτω τὸ συντομώτερον εἰσέρχονται εἰς τὸν Παράδεισον χωρὶς νὰ βασανισθοῦν εἰς τὸ Καθαρτήριον!!! Ἀλλὰ τοῦτο εὐνόητον ὅτι ὄχι μόνον ἀντιγραφικὸν ἀλλὰ καὶ παράλογον εἶναι, καθ' ὅτι σὺν τοῖς ἄλλοις διδάσκει ὅτι καὶ ἄνευ μενανοίας, δηλ. καὶ ἄνευ τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, ἁπλῶς δι' ἑνὸς ἁγίου, δύναταί τις νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸν Πάπαν! Εἶναι τρομερὰ κατὰ τοῦ Χριστοῦ βλασφημία! Τοῦτο ὡδήγησε εἰς τὰ περίφημα ***συγχωροχάρτια*** τοῦ Πάπα τὰ ὁποῖα ἐξήγειραν τὸν Λούθηρον καὶ ἐσχηματίσθη ἡ Λιαμαρτύρησις.

Σταματῶμεν ἐδῶ ἐπειδὴ ὁ χῶρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει, ἵνα ἐκταθῶμεν πλειότερον συντέμνοντες τὴν πραγματείαν μας, ἥτις εἶναι καὶ ὀλίγον στριφνὴ καὶ ἀσαφὴς διὰ τοὺς πολλοὺς ἐν πολλοῖς, καθ' ὅτι ἐγράφη πρὸ δεκαετίας διὰ Φοιτητικὸν φροντιστήριον καὶ ἀφεώρα κυρίως ἐπιστήμονας.

Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ Α΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΥΘ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Οὕτως ἐγὼ αὐτὸς κατὰ τὸ ἔτος 1821 ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ἐπισκεφθεὶς τὸ παρὰ τὴν λίμνην τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Ζαμπιάτζας ἑλληνικὸν χωρίον Ζαρδοβάν, τρίωρον ἀπέχον τοῦ Ἀδὰ-Παζάρ, εὗρον χωρικὴν μὲν ἀλλ' εὐσεβῆ καὶ σεβαστὴν οἰκογένειαν, τῆς ὁποίας ὁ πατὴρ καὶ ἀληθὴς Πατριάρχης ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ ὁλόκληρον αἰῶνα καὶ ἓν τρίτον περίπου τοῦ αἰῶνος, ἦτο δῆλα δὴ ἡλικίας 128 ἐτῶν γεννηθεὶς τῷ 1793. Ὁ ἄλλος οὗτος πατριάρχης Ἰακώβ, πλουσιώτατος μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, ἠγάλλετο καὶ ἔχαιρεν, ἔχων καὶ βλέπων πέριξ αὐτοῦ ὁλόκληρον Πατριὰν ἐξ αὐτοῦ, ἤτοι υἱούς, θυγατέρας, νύμφας, γαμβρούς, καὶ πληθὺν ἐγγόνων, δισεγγόνων καὶ τρισεγγόνων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὁλόκληρον κατ' οἶκον ἐκκλησίαν, συνισταμένην ἐκ 45 ψυχῶν! Παρουσίαζεν ἀληθῶς πρᾶγμα θαυμάσιον καὶ εἰς ἄκρον συγκινητικὸν ἡ Πατριαρχικὴ αὐτοῦ Τράπεζα, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τοιοῦτον πολιὸν καὶ σεβάσμιον προπάτορα, ἐξερχόμενον τῆς οἰκίας καὶ περιδιαβάζοντα μετὰ τῆς ῥάβδου του ἀνὰ τὰς παρόδους καὶ ὁδοὺς τῆς κώμης ταύτης. Ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἐκείνῃ οἰκίᾳ μία μόνη φωνὴ ἠκούετο, καὶ ἠκούετο ὡς φωνὴ Θεία, διότι πάν-

τες καὶ πᾶσαι ὑπήκουον εἰς αὐτήν. Ὁ κατὰ πρεσβυγένειαν ἑκατοντούτης καὶ ἐπέκεινα υἱός, ὁ κατ᾽ ἐντολὴν τοῦ πατρὸς ἔχων τὴν διακυβέρνησιν τῆς μεγάλης ἐκείνης οἰκογενείας, ἔδιδε παραγγελίας, πάντες δὲ μετὰ σεβασμοῦ ἐξετέλουν αὐτάς, καὶ διὰ τοῦτο ἐβασίλευεν ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ ἡ ἁπλότης καὶ ἡ ἀφέλεια τῶν ἠθῶν, ἡ ἀγάπη, ἡ εἰρήνη, ἡ ὁμόνοια, ἡ χαρά, ὁ σεβασμὸς πρὸς ἀλλήλους, ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια, ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ οἶκος ὑπερεπληροῦτο παντὸς ἐπιγείου ἀγαθοῦ. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθην, παρακαθήσας ἐν τῇ τραπέζῃ, ὡς φιλοξενούμενος, πλησίον τοῦ Πατριάρχου ἐκείνου Πρεσβύτου. Ὦ! Πάντοτε θὰ ἀκούω ἐν ἐμοὶ τὴν ἱερὰν συγκίνησιν, ἣν ἐδοκίμασα, ὅτε ἀναχωρῶν ἔκυψα καὶ ἠσπάσθην τὴν χεῖρα τοῦ Πατριάρχου αὐτοῦ καὶ ἐζήτησα τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν αὐτοῦ! Ἀγνοῶ τί ἀπέγεινεν ἡ οἰκογένεια ἐκείνη μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Νικομηδείας ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα. Ἴσως....ὤ! φρίττω νὰ τὸ ἀναλογισθῶ!...

Ὁποία σήμερον ἐν τούτοις ἀντίθεσις! Σήμερον παρ᾽ ἡμῖν σπανιώτατα συγκροτοῦνται τοιαῦται οἰκογένειαι Πατριαρχικαί, ἕνεκα τῆς ἁπλουστάτης αἰτίας, διότι ἡ πενθερὰ ἀπαιτεῖ τιμὴν καὶ σέβας, καὶ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἀντιλήψεις τῆς νύμφης, ἡ δὲ νύμφη δὲν καταδέχεται νὰ σεβασθῇ τὴν γνώμην τῆς πενθερᾶς. Σήμερον οἱ πάντες *ἴσον* διακηρύττουν. Πρὸς τί τάχα τιμὴ καὶ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους, πρὸς τί ὑποταγὴ καὶ ὑπακοή; Σήμερον, ἀφ᾽ οὗ τὰ τέκνα ἀπειθοῦσι πρὸς τοὺς γονεῖς, μὴ σεβόμενα οὐδὲ τὰς γνώμας, οὐδὲ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, φαντάσθητε τότε τὰς κενοδόξους ἀπαιτήσεις μιᾶς νύμφης! Ὅταν δὲ μάλιστα ἡ νύμφη κομπάζῃ διὰ τὴν προῖκα αὐτῆς, ἢ διὰ τὴν ὡραιότητά της, καὶ εἶναι παραδεδομένη εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ τοὺς καλλωπισμούς, τότε δὴ τότε οὐ μόνον ἡ πενθερὰ ἀλλὰ καὶ ὁ σύζυγος εὑρίσκεται εἰς δεινὴν θέσιν ἐνώπιον τῆς συζύγου αὐτοῦ. Τότε ἐγείρονται τὰ παράπονα τῆς πενθερᾶς καὶ αἱ αἰτιάσεις τῆς νύμφης, τότε εἰσχωρεῖ ἡ διχόνοια καὶ ἡ ἔχθρα, τότε ἀναφύεται τὸ μῖσος καὶ ἡ ἐκδίκησις, τότε ἡ ζωὴ καθίσταται διὰ τὴν ἀτυχῆ ταύτην οἰκογένειαν παντοτεινὴ βάσανος καὶ ἀτελεύτητον μαρτύριον.

Ἀποφύγωγεν λοιπὸν τὰ δυσάρεστα ταῦτα, ὡς τέκνα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐγκολπωθῶμεν δὲ πάντα τὰ ὑπὸ τῶν Ἁγίων Γραφῶν κηρυττόμενα εἰς ἡμᾶς ὑποδείγματα τοῦ σεβασμοῦ, καὶ τῆς ἀγάπης, τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς ἁπλότητος τῆς καρδίας, τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας, τῶν ὁποίων ἡ πραγματοποίησις ἐπιφέρει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν, τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Διδαχθῶμεν καὶ ἐφαρμόσωμεν τὰ καλὰ τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὁμονοίας ἐν τῇ χριστιανικῇ ἡμῶν οἰκογενείᾳ κατὰ πρῶτον, διότι οὕτω θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιφέρωμεν τὰ καλὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν. Γενώμεθα ὡς ἄλλοτε παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους διὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, διὰ τῆς ὑπακοῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ, τῆς φιλοστοργίας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως. «Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσωμεν τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ». (Γαλατ. στ΄ 27).

§ 3. Συγκινητικὸς ἀποχωρισμὸς τῆς Ὀρφὰ ἀπὸ τῆς Νωεμίν. Θαυμαστὴ ἀφοσίωσις τῆς Ρούθ.

Ἐθαυμάσαμεν ἀνωτέρω τὴν μεγάλην καὶ ἀξιομίμητον ἀλήθειαν καὶ ἁπλότητα, ἡ ὁποία ἐχαρακτήριζε τὴν Ἑβραίαν Νωεμὶν καὶ τὰς δύο ἀλλοφύλους νύμφας αὐτῆς, ὡς καὶ τὴν ἀμοιβαίαν φιλοστοργίαν καὶ τὸν βαθύτατον σεβασμόν, τὸν ὁποῖον ἀπένειμον αἱ νύμφαι πρὸς τὴν γηραιὰν πενθερὰν αὐτῶν. Ἐν τοῖς ἑξῆς ὅμως ὁ θαυμασμὸς ἡμῶν δικαιότατα ἐξαίρεται, διότι ἡ ζωηρὰ ἀγάπη καὶ ἡ ἐγκάρδιος ἀφοσίωσις πρὸ πάντων τῆς Ρούθ πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς Νωεμὶν φθάνουν εἰς τὸ ὑπέρτατον σημεῖον καὶ συγκινοῦσι τὴν σκληροτέραν καρδίαν. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ ἱστορεῖ ταῦτα ἡ Ἁγία Γραφή:

> «Ἐπιστρέψατε δέ, θυγατέρες μου, διότι γεγήρακα τοῦ μὴ εἶναι ἀνδρί· Ὅτι εἶπα, ὅτι ἔστι μοι ὑπόστασις τοῦ γεννηθῆναί με ἀνδρὶ καὶ τέξομαι υἱούς· Μὴ προδέξησθε ἕως οὗ ἀνδρυνθῶσιν; ἢ αὐτοῖς κατασχεθήσεσθε τοῦ μὴ γενέσθαι ἀνδρί;»

Ἡ Νωεμίν, ὡς πενθερὰ τῶν δύο ἐκείνων γυναικῶν, ἀπεδείχθη ὅτι ἐφέρετο πρὸς αὐτὰς ὡς μήτηρ μετὰ φιλοστοργίας καὶ μητρικῆς γλυκύτητος καὶ ἐθεώρει αὐτὰς ὡς ἄλλας αὐτῆς θυγατέρας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖναι, ἐκτιμῶσαι τὴν τοιαύτην φιλοστοργίαν, ἔκλαιον μὴ στέργουσαι καὶ ἐπέμενον νὰ μὴ ἀποχωρισθῶσι τῆς καλῆς αὐτῶν πενθερᾶς. Βλέπουσα ὅμως ἡ Νωεμίν, ὅτι αἱ νύμφαι αὐτῆς ἐπέμενον μετὰ δακρύων νὰ παρακολουθήσωσιν αὐτήν, προτρέπει αὐτὰς λέγουσα. Θυγατέρες μου, ἐπιστρέψα-

τε, ἀπέλθετε εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν. Βλέπετε ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἤδη προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν, καὶ δὲν μοὶ εἶναι δυνατὸν ὡς ἐκ τούτου νὰ ἔλθω εἰς νέον γάμον πρὸς ἀπόκτησιν ἄλλων τέκνων. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλεγον, ὅτι εἶμαι ἱκανὴ νὰ ὑπανδρευθῶ καὶ νὰ γεννήσω τέκνα, μήπως ἤρμοζε τάχα νὰ περιμένετε αὐτά, ἕως ὅτου νὰ ἀνδρυνθῶσι, τοὐτέστι νὰ φθάσωσιν εἰς ἡλικίαν γάμου καὶ νὰ ὑπανδρευθῆτε αὐτά ; Ἢ μήπως ὑμεῖς θὰ εἶσθε ὑπ᾽ αὐτῶν ὑποχρεωμέναι καὶ θὰ ἐμποδισθῆτε νὰ συνέλθετε εἰς γάμον μετ᾽ ἀνδρός ; Βλέπετε, θυγατέρες μου, ταῦτα πάντα εἶναι ἀδύνατα, καὶ οὐδὲν ἔχετε συμφέρον νὰ μὲ ἀκολουθήσητε. Ταῦτα εἰποῦσα μετὰ συγκινήσεως ἡ Νωεμίν, ἐξακολουθεῖ ὁμιλοῦσα οὕτω:

«Μὴ δή, θυγατέρες μου, ὅτι ἐπικράνθη μοι ὑπὲρ ὑμᾶς, ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ Χεὶρ Κυρίου».

Ἡ Νωεμὶν συνεχίζουσα τὰς προτροπὰς αὐτῆς πρὸς τὰς νύμφας της, ἐπαναλαμβάνει λέγουσα. Ἀκούσατέ μου λοιπόν, θυγατέρες μου, μή παρακαλῶ, μὴ μὲ ἀκολουθήσητε εἰς τὴν γῆν Ἰούδα, «ὅτι ἐπικράνθη μοι ὑπὲρ ὑμᾶς, ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ χεὶρ Κυρίου». Ἀλλὰ τί ἄρά γε λέγει πρὸς αὐτὰς διὰ τούτων; Βλέπετε λέγει ἡ Νωεμὶν πρὸς τὰς νύμφας αὐτῆς, βλέπετε πόσον ἐγὼ ἐπικράνθην ; Συναισθάνεσθε τὸ μέγεθος τῆς λύπης μου καὶ τῆς πικρίας μου; Ἐὰν ὑμεῖς μὲ ἀκολουθήσητε, τότε ἡ λύπη καὶ ἡ πικρία, τὴν ὁποίαν ὑμεῖς θὰ ὑποφέρητε, θὰ ἐπαυξήσῃ ἔτι περισσότερον τὴν ἰδικήν μου. Ἐπέπεσον δὲ εἰς ἐμὲ ταῦτα «ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ χεὶρ Κυρίου» διότι ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου ἐξῆλθεν ἀπ᾽ ἐμοῦ καὶ μὲ ἐγκατέλιπεν καὶ διὰ τοῦτο περιέπεσον εἰς τοσαύτας δοκιμασίας καὶ πικρίας καὶ θανάτους τόσων προσφιλῶν !

Ἐκ τῶν κατωτέρω λόγων τῆς Ἁγίας Γραφῆς πείθεταί τις, ὅτι ἡ Νωεμὶν ἀνέμιξεν εἰς τὰς προτμοπὰς αὐτῆς καὶ θρησκευτικὰς ἰδέας ἀναφερομένας εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ νύμφαι αὐτῆς ἦσαν ἀφωσιωμέναι. Ἐφαίνετο δῆλα δὴ λέγουσα πρὸς αὐτὰς δι᾽ ὅλων τῶν παραινέσεων. Διατὶ νὰ μὲ ἀκολουθήσητε, προσφιλεῖς θυγατέρες μου; πρέπει νὰ δείξητε ὑψηλοτέραν μεγαλοψυχίαν, τὴν ὁποίαν ὑμεῖς δὲν λαμβάνετε ποσῶς πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ δὲν ἔχω νὰ δώσω πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν ἐξ ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιθυμεῖτε καὶ τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκει ὁ κόσμος. Ἐγὼ στεροῦμαι ὅλων τούτων.

Τὸ μόνον πολύτιμον πρᾶγμα, ὁ μόνος πλοῦτος μου τὸν ὁποῖον ἔχω, εἶναι ἡ θρησκεία τῶν πατέρων μου, ὁ θεῖος νόμος καὶ ἡ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία δι᾽ ὑμᾶς εἶναι ξένη, διότι ὑμεῖς εἶσθε ἀφωσιωμέναι εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Διὰ τοῦτο ἐπιστρέψατε, προσφιλεῖς μου θυγατέρες, καὶ μή με ἀκολουθήσετε διὰ νὰ αὐξήσετε τὴν πικρίαν μου. Τί δὲ πρὸς ταῦτα, ἀπεκρίθησαν ἡ Ὀρφὰ καὶ ἡ Ρούθ;

«Καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν ἔτι. Καὶ κατεφίλησεν Ὀρφὰ τὴν πενθερὰν αὐτῆς, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς. Ρουθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτῇ».

(ἕπεται συνέχεια)

Κ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ πρωτοπρεσβυτέρου

Ο ΘΕΟΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΡΓΟΙΣ ΑΥΤΟΥ

Κατωτέρω καταχωροῦμεν ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ περίφημον τοῦτο ἔργον τοῦ ἐξόχου Ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως τῆς ἐποχῆς μας αἰδ. κ. Κ. Καλλινίκου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δύο βίβλους ἤνοιξεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας ὁ Θεὸς πρὸς θεογνωσίαν, τὰς Γραφὰς καὶ τὸν Κόσμον. Αἱ πρῶται συνετάχθησαν κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα διὰ μέσου τῶν αἰώνων· ἡ δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Τὴν γλῶσσαν τῶν πρώτων ἐννοοῦν πάντες ὅσοι παρὰ τῷ Θεανθρώπῳ καὶ τοῖς προφήταις ἐμαθητεύθησαν· τὴν ἔννοιαν τοῦ δευτέρου βιβλίου ἀντιλαμβάνεται πᾶς ὁ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Χριστοῦ κόσμος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἔχῃ ἐξοφωμένα τῆς διανοίας τὰ ὄμματα. Λαλοῦσι διὰ γραμμάτων καὶ θεοπνεύστου ὕφους αἱ ἅγιαι Γραφαὶ περὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Παναγάθου Πατρός μας· ἀνακηρύττει διὰ τῆς ἐποπτικῆς καὶ ἐμπειρικῆς μεθόδου ὁ κόσμος τὴν ἀΐδιον δύναμιν καὶ θειότητα, ὥστε ἀναπολόγητος νὰ μένῃ ὁ μὴ ἀναγόμενος διὰ τοῦ κτίσματος εἰς τὴν τοῦ Κτίσαντος ἔννοιαν, ὅπως τῷ ἀποδώσῃ τὴν πρέπουσαν τιμὴν καὶ δόξαν. Πλὴν τοῦτο εἶνε τὸ κοινὸν εἰς ἀμφότερα τὰ βιβλία, ὅτι καὶ τῶν δύο συγγραφεὺς εἶνε ὁ Θεός, καὶ τῶν δύο ἀναγνώστης προωρίσθη ὁ σωφρονῶν ἄνθρωπος, καὶ τῶν δύο ἀντικείμενον τυγχάνει ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Πανυπερτελείου.

Δυστυχῶς, καθὼς ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἵτινες διῆλθον τὰ πετήκοντα καὶ ἑξήκοντα ἔτη τῆς ἐφημέρου ζωῆς των χωρὶς ποτε νὰ λάβωσιν ἀνὰ χεῖρας τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ μελετήσουν ἐν αὐτῷ τὴν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀρνίου ἐπὶ σελίδων του ἀναγραφεῖσαν θείαν βουλήν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς των ἐφυλλομέτρησαν μὲ εὐλαβεῖς σκέψεις τὸ βιβλίον τῶν θείων ἔργων, οὐδέποτε ἠσθάνθησαν ἕνα ἐνδόμυχον παλμὸν εἰς τὰ ἐνώπιόν των ἐξελισσόμενα μεγαλεῖα, οὐδέποτε ἀνυψώθησαν ἀπὸ τοῦ πλάσματος εἰς τὸν Πλάστην, οὐδέποτε ἀντελήφθησαν ἐπὶ τῶν σκιῶν καὶ τῶν κατόπτρων ἀναπαλλομένην τὴν